

Koostatud juhend on mõeldud lisamaterjalina kasutamiseks „Andmeanalüüsi“ kursuse kuulajatele. Näidiste ning õpetuste loomisel on kasutatud uuringu „Mina, Maailm ja Meedia 2008“ andmeid. Kõik näited põhinevad statistikapaketi SPSS versioonil 18.0. Juhendi koostas K.Osula.

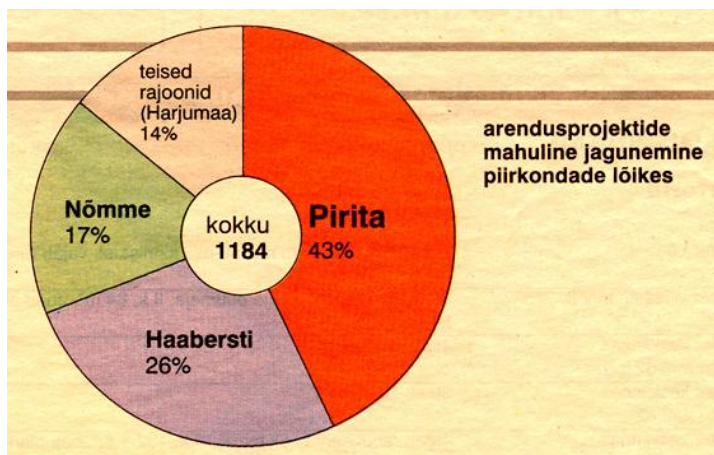
Juhendi sisukord:

1. Sektordiagramm	1
1.1. Üldised kujundamisreeglid:	1
1.2. Ebaõnnestunud sektordiagrammid	2
2. Sektordiagrammi koostamine	2
Lisavõimalus (<i>Panel by...</i>) eraldi sektordiagrammide koostamiseks valitud kategooriate kohta	3
3. Sektordiagrammi kujundamine	4
3.1. Andmesiltide lisamine	4
3.2. Ühe sektori eemaldamine (välja tõstmine)	5
3.3. Sektorite kokkuliitmine	5
3.4. Sektorite järjestamine	6

1. Sektordiagramm

Sektordiagramm sobib niisuguste andmete esitamiseks, mille väärtused moodustavad kokku terviku e 100%.

Iga sektor näitab vastava kategooria osa tervikust.

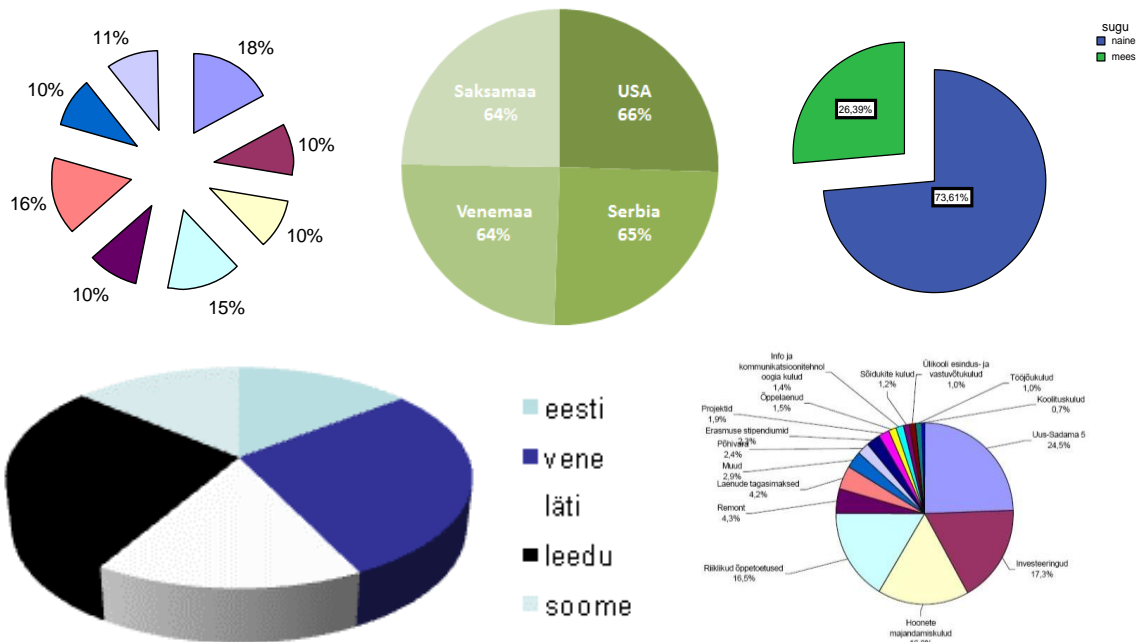

www.aripaev.ee

1.1. Üldised kujundamisreeglid:

- Kokku võiks sektordiagramm koosneda 7-9 sektorist. Kindlasti mitte koostada diagrammi juhul kui tunnusel on 1 või 2 kategooriat.
- Ühe sektori eemaldamisega (välja tõstmisega) rõhutame seda kategooriat/sectorit. Kõiki sektoreid välja tõsta ei ole otstarbekas.
- Sektorid võib järjestada kahanevasse järjekorda, kui tunnuse väärtused ei ole sisulises järjekorras (järjestustunnus või intervalltunnus).
- 3D kujundid on küll vahvad, kuid võivad moonutada tulemust (eespool olevad sektorid paistavad suuremad, teised väiksemad).

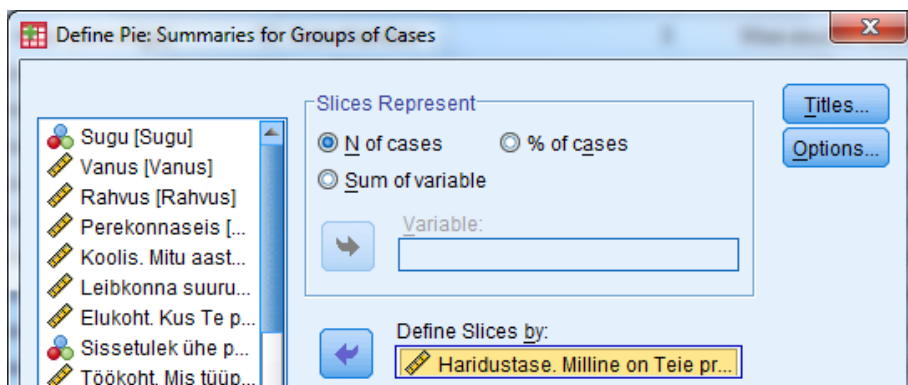
1.2. Ebaõnnestunud sektordiagrammid

2. Sektordiagrammi koostamine

1. Koostame sektordiagrammi tunnuse **haridustase** vastustest.

Valime *Graphs/Legacy Dialogs/Pie...*

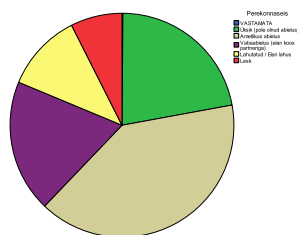

Vali tunnus Haridustase ja vii see *Define Slices by:* väljale.

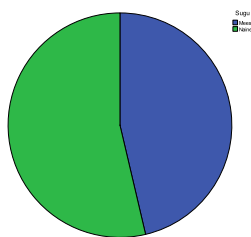
NB! Järjestustunnusest koostatud sektordiagrammi kujundamisel ei tohi sektoreid suuruse järgi järjekorda seada, kuna tunnuse väärtustel on sisuline järjestus olemas.

2. Koostame sektordiagrammi tunnuse **perekonnaseis** vastustest.

Valime *Graphs/Legacy Dialogs/Pie...*

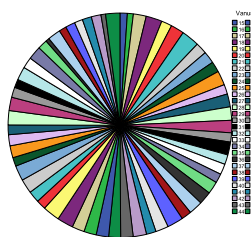

NB! Nimitunnusest koostatud sektordiagrammi kujundamisel võib parema ülevaate saamiseks sektorid suuruse järgi järjekorda seada.

3. Koostame sektordiagrammi tunnuse **sugu** vastustest.Valime *Graphs/Legacy Dialogs/Pie...*

NB! Binaarsel tunnusel on kaks võimalikku väärtust, seega **ei sobi** nende esitamiseks sektordiagramm, sest esitatavat infot on liiga vähe. Parem viis nende andmete esitamiseks on tekst.

**BINAARNE
TUNNUS**

4. Koostame sektordiagrammi tunnuse **vanus** vastustest.

NB! Kui tunnusel on rohkem kui 9 erinevat väärtust/kategooriat, siis selle tunnuse väärtustest ülevaate andmiseks sektordiagramm ei sobi. Parem on koostada histogramm.

**INTERVALLTUNNUS,
MILLEL ON PALJU
ERINEVAID
ARVVÄÄRTUSEID**

NB! Kui intervalltunnusel on vähe (maksimaalselt 9) erinevaid väärtuseid, siis **sektordiagramm sobib** andmetest ülevaate andmiseks.

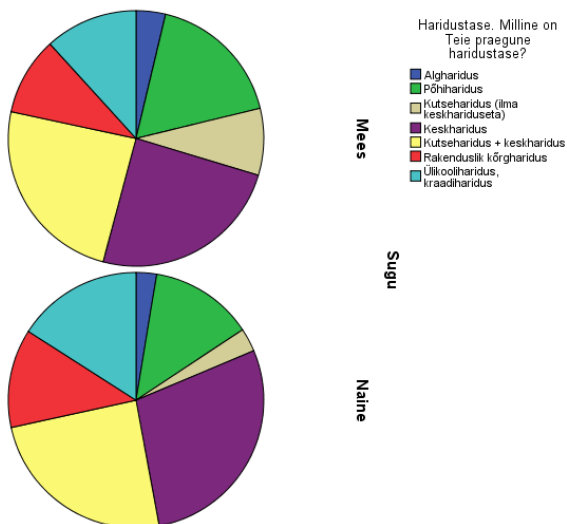
Sektorite järjekorda seadmine ei ole lubatud kuna tunnuse väärtustel on sisuline järjestus olemas.

Lisavõimalus (Panel by...) eraldi sektordiagrammide koostamiseks valitud kategooriate kohta

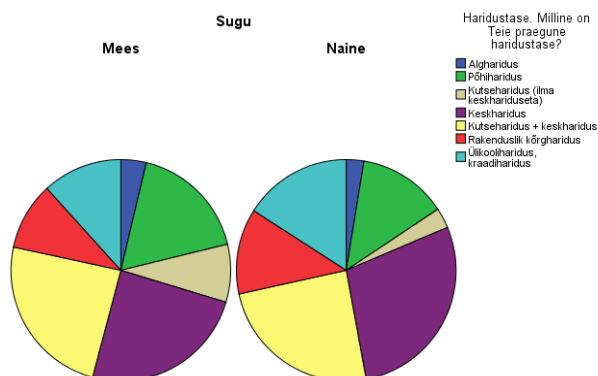
(Alates versioonist 14.0)

Panel by pakub lisavõimalusi valitud tunnuse kategooriate kohta sektordiagrammi koostamiseks. Kui me näiteks paneme tunnuse „sugu“...

...Rows väljale, saame me kaks erinevat sektordiagrammi, ühe meeste ja teise naiste vastuste kohta. Loodavad diagrammid paigutatakse üksteise alla (ridadesse).

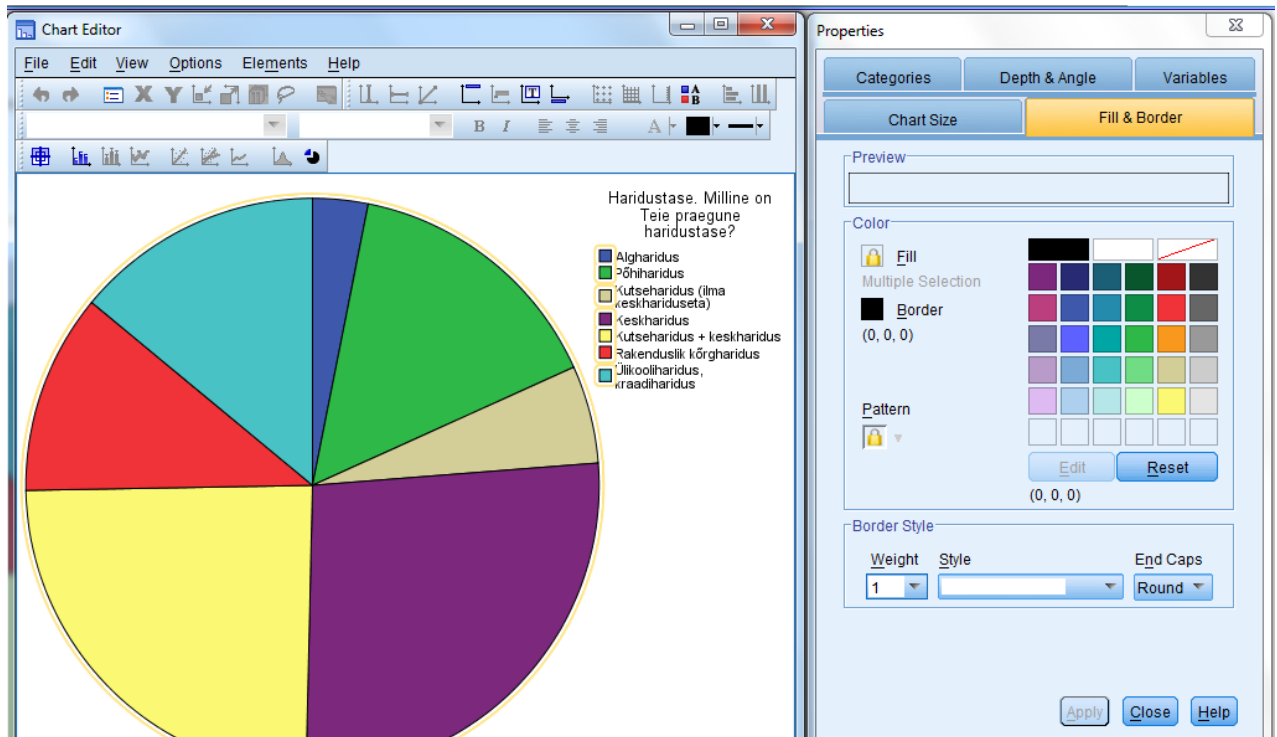
... Columns väljale, saame me taaskord kaks sektordiagrammi, mis on paigutatud üksteise kõrvale (veergudesse).

3. Sektordiagrammi kujundamine

Tulemus kuvatakse tulemuste (*Output*) faili.

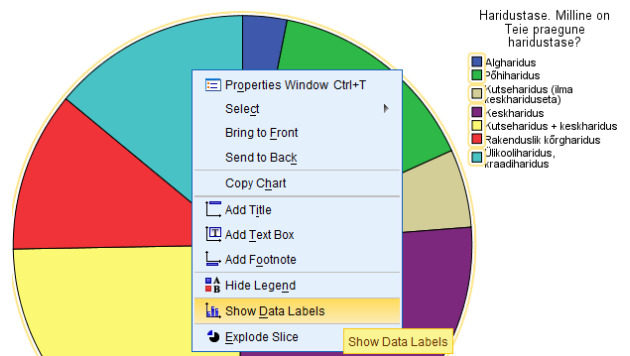
Tulemi kujundamiseks tee diagrammil topeltklõps ning rakenda soovitud muudatusi *Chart Editor* aknas.

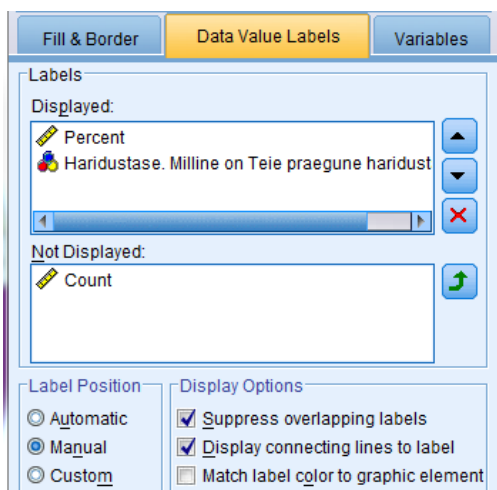
3.1. Andmesiltide lisamine

Märgista sektorid

Tee paremklõps sektorite peal ning vali loendist *Show Data Labels*

Koos andmesiltidega muutus ka *Properties* akna sisu, sinna ilmus vaheleht *Data Value Labels*

Displayed väljale vii need sildid, mida soovid diagrammil kuvada. Hetkel on sektoritel kuvatud vastava kategooria osakaal protsentides ning kategooria nimetus.

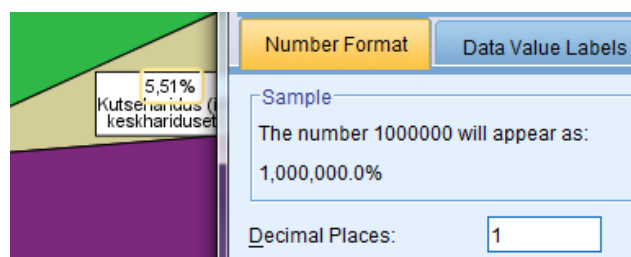
26,61%
Keskharidus

Kui kõik andmesildid ära ei mahu (tekst liiga pikk või sektoreid liiga palju), kuvab SPSS ainult need, mis ära mahuvad. Kõikide andmesiltide kuvamiseks: *Suppress overlapping labels*

Andmesiltidel esitatava **teksti suuruse muutmiseks** vali andmesiltidel, ava *Properties* aknas *Text Style* vaheleht ning määra soovitud kirja suurus (*Preferred Size*).

Preferred Size:
8

Andmesiltidel esitatud **numbrite komakohtade muutmiseks** vali andmesiltidel esitatud numbrid või protsendid, ava *Properties* aknas *Number Format* vaheleht ning muuda kuvatavate komakohtade arv (*Decimal Places*).

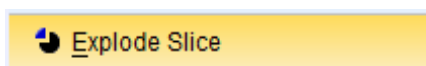

3.2. Ühe sektori eemaldamine (välja tõstmine)

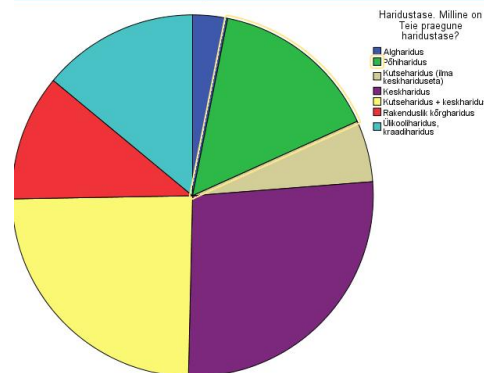
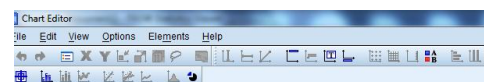
Märgista üks sektor. Selleks klõpsa ühe sektori peal kaks korda (väikese vahepausiga) e tee „aeglane topeltklõps“.

Sektori eemaldamiseks tee sellel paremklõps ning vali valikust

Explode Slice

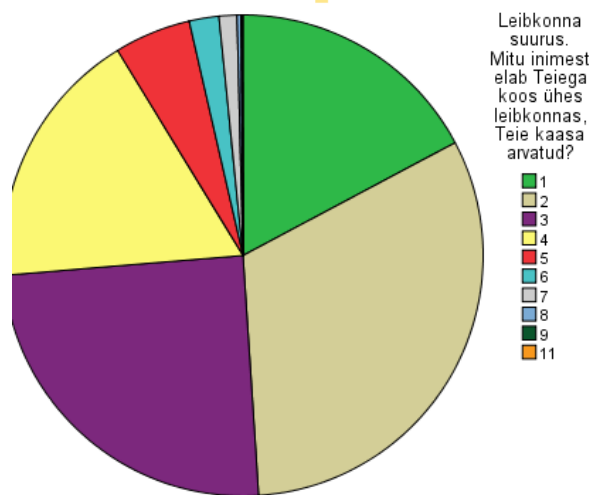
Võid kasutada ka nupureal olevat nuppu:

Sektori tagasiviimiseks vali *Return Slice*

3.3. Sektorite kokkuliitmine

Koostame sektordiagrammi tunnuse **leibkonna suurus** tulemuste illustreerimiseks.

Koondame (liidame) väikesed sektorid kokku, moodustades ühe suurema sektori.

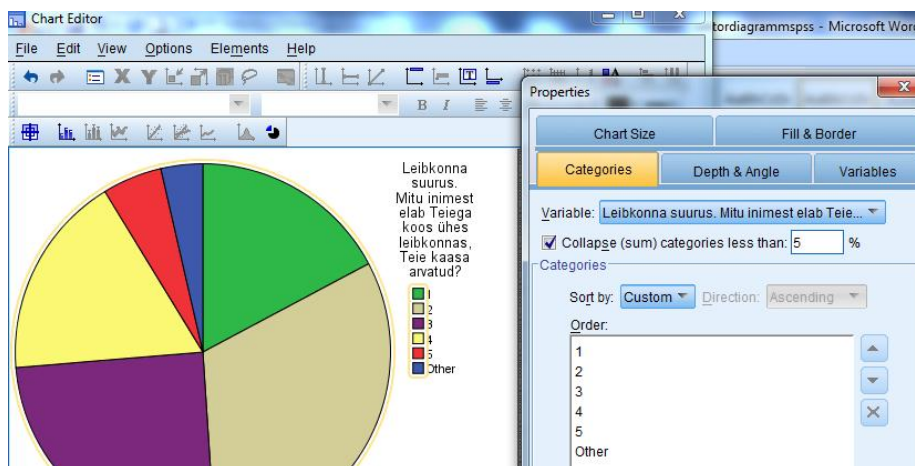
Koostatud sektordiagrammist näeme, et tunnusel on mitu väikest sektorit.

Sama tulemuseni jõuame ka tunnuse väärtuste kohta koostatud sagedustabeli põhjal.

Leibkonna suurus. Mitu inimest elab Teiega koos ühes leibkonnas, Teie kaasa arvatud?

	Frequency	Percent
Valid		
1	258	17,1
2	475	31,5
3	370	24,6
4	263	17,5
5	77	5,1
6	30	2,0
7	18	1,2
8	4	,3
9	1	,1
11	1	,1
Total	1497	99,3
Missing	VASTAMATA	,7
Total	1507	100,0

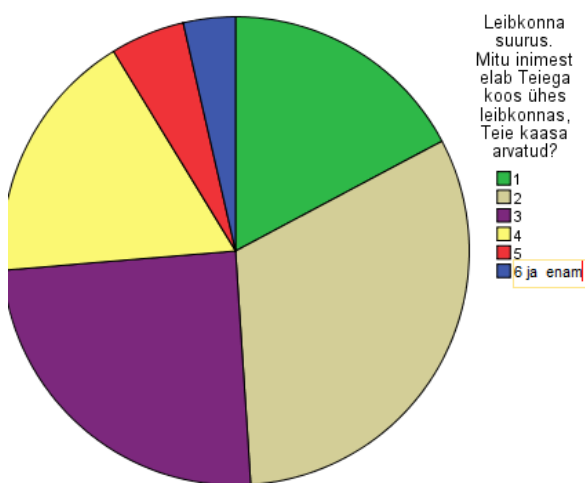
Selleks vali sektorid ning ava *Properties* aknas *Categories* vaheleht.

Märgista valik:

Collapse (sum) categories less than ... %

Kusjuures osakaalu on võimalik ise määrata/muuta.

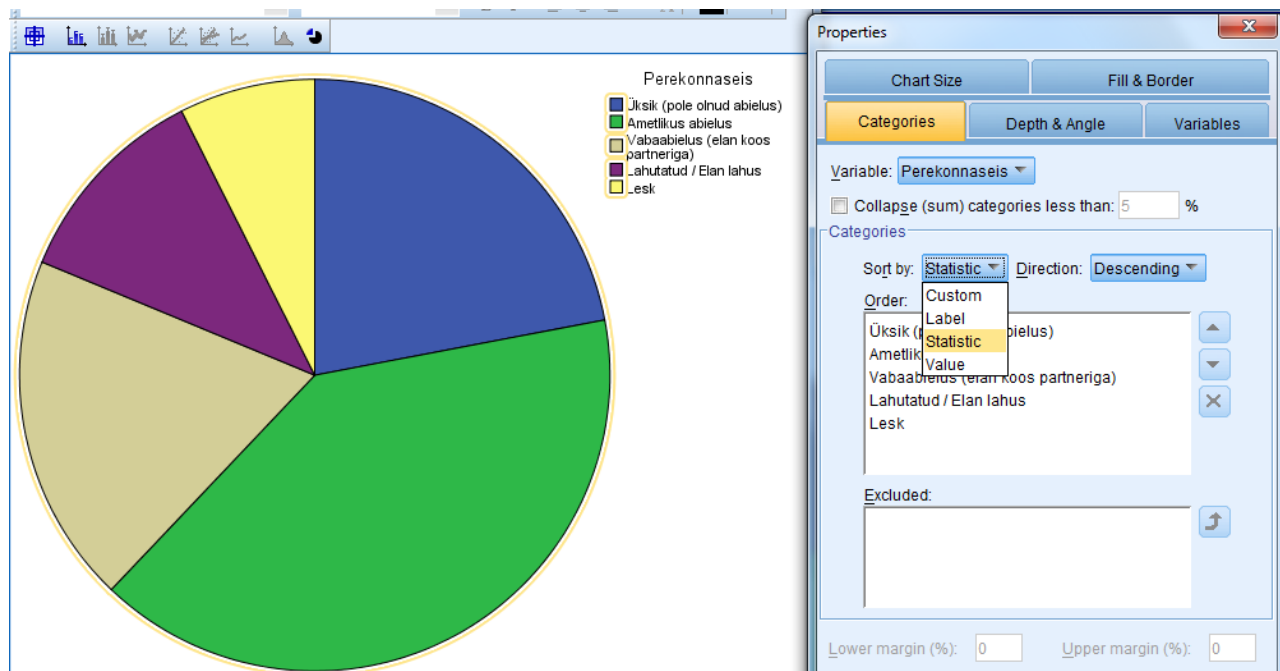

Kokkuliidetud väärtustest moodustatud uue sektori nime muutmiseks, tee sellel nimel (*Other*) paremklops ning sisesta uus kategooria nimetus (näiteks „6 ja enam“).

3.4. Sektorite järjestamine

Koostame sektordiagrammi tunnuse **perekonnaseis** väärtustest.

Sektorite järjestamiseks suuruse järgi valime sektorid ning avame *Properties* aknas *Categories* vahelehte.

Määrame, et sektordiagrammi sektorid järjestatakse nende suuruse järgi (*Statistics*) kahanevas järjestuses (*Descending*) ning kinnitame valiku (*Apply*).

Tulemus on järgmine:

